

Mechanizmus urovnávania sporov medzi investormi a štátmi stanovený v dohode o voľnom obchode medzi Európskou úniou a Kanadou (CETA) je v súlade s právom Únie

Dňa 30. októbra 2016 podpísala Kanada na jednej strane a Európska únia a jej členské štáty na strane druhej dohodu o voľnom obchode s názvom Komplexná hospodárska a obchodná dohoda (ďalej len „dohoda CETA“, z *Comprehensive Economic and Trade Agreement*).

Kapitola dohody CETA venovaná investíciám má okrem iného za cieľ zavedenie mechanizmu urovnávania sporov medzi investormi a štátmi. V rámci toho sa počíta so zriadením tribunálu a odvolacieho tribunálu a z dlhodobého hľadiska aj mnohostranného investičného súdu. Ide teda o zriadenie systému súdov v oblasti investícií (*Investment Court System, ICS*).

Dňa 7. septembra 2017 požiadalo Belgické kráľovstvo Súdny dvor o vydanie stanoviska¹ so zreteľom na zlučiteľnosť tohto mechanizmu urovnávania sporov s primárnym právom Únie. Táto žiadosť v podstate vyjadruje pochybnosti, pokiaľ ide o účinky tohto mechanizmu na výlučnú právomoc Súdneho dvora podať konečný výklad práva Únie, a tým aj na autonómiu právneho poriadku Únie, ďalej vzhľadom na súlad tohto mechanizmu so všeobecnou zásadou rovnosti zaobchádzania a požiadavkou efektivity práva Únie, ako aj so zreteľom na to, či daný mechanizmus rešpektuje právo na prístup k nezávislému a neustrannému súdu.

Vo svojom stanovisku z dnešného dňa Súdny dvor najskôr pripomína, že medzinárodná zmluva, ktorá predpokladá vytvorenie súdneho orgánu povereného výkladom jej ustanovení a prijímaním rozhodnutí záväzných pre Úniu, je v zásade zlučiteľná s právom Únie. Takáto medzinárodná zmluva môže mať okrem iného vplyv na právomoci inštitúcií Únie, avšak za predpokladu, že sú splnené základné podmienky zachovania povahy týchto právomocí a zároveň sa neohrozí autonómia právneho poriadku Únie spočívajúca v ústavnom rámci, ktorý je Únii vlastný. Do tohto rámca patria okrem iného základné hodnoty Únie, ako sú hodnoty úcty k ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho štátu a rešpektovania ľudských práv.

Na zachovanie charakteristických znakov a autonómie takto vytvoreného právneho poriadku zaviedli Zmluvy súdny systém určený na zabezpečenie súdržného a jednotného výkladu práva Únie. Súdny dvor v tejto súvislosti zdôrazňuje, že právo Únie nebráni vytvoreniu tribunálu, odvolacieho tribunálu a neskôr mnohostranného investičného súdu, ani tomu, aby im dohoda CETA priznala právomoc vykladať a uplatňovať ustanovenia tejto dohody na základe pravidiel a zásad medzinárodného práva, ktoré sa uplatňuje medzi zmluvnými stranami dohody CETA. Tieto súdy však nie sú súčasťou súdneho systému Únie, a preto nemôžu byť oprávnené vykladať alebo uplatňovať ustanovenia práva Únie odlišné od ustanovení dohody CETA, ani prijímať rozhodnutia, ktoré by inštitúciám Únie bránili fungovať v súlade s jej ústavným rámcom.

V prejednávanej veci Súdny dvor zastáva názor, že dohoda CETA nepriznáva plánovaným tribunálom žiadnu právomoc vykladať alebo uplatňovať právo Únie, okrem právomoci týkajúcej sa ustanovení tejto dohody. V rámci toho Súdny dvor okrem iného zdôrazňuje, že uvedená dohoda

¹ Podľa článku 218 ods. 11 ZFEÚ.

v prípade, že kanadský investor spochybňuje opatrenia prijaté členským štátom a/alebo Úniou, priznáva Únii právomoc určiť, či tento spor musí byť vzhľadom na pravidlá o rozdelení právomocí medzi Úniou a jej členskými štátmi vedený proti uvedenému členskému štátu alebo proti Únii. Výlučná právomoc Súdneho dvora rozhodovať o rozdelení právomocí medzi Úniou a jej členskými štátmi je teda zachovaná.

Súdny dvor okrem iného uvádza, že právomoc tribunálu a odvolacieho tribunálu CETA by narušila autonómiu právneho poriadku Únie, ak by bola upravená tak, že tieto sudy môžu v rámci svojich posúdení obmedzenia slobody podnikania uvedených v nároku spochybniť úroveň ochrany verejného záujmu, na základe ktorého Únia zaviedla tieto obmedzenia voči všetkým hospodárskym subjektom, ktoré investujú v predmetnom priemyselnom alebo obchodnom odvetví vnútorného trhu. Dohoda CETA však obsahuje ustanovenia, ktoré uvedené sudy zbavujú akejkolvek právomoci spochybniť demokraticky uskutočnenú voľbu v rámci zmluvnej strany, okrem iného v oblasti ochrany verejného poriadku, verejnej bezpečnosti a verejnej morálky, ochrany života a zdravia ľudí a zvierat, bezpečnosti potravín, ochrany rastlín, životného prostredia, pracovných podmienok, bezpečnosti výrobkov, spotrebiteľov alebo základných práv. V dôsledku toho uvedená dohoda neohrozuje autonómiu právneho poriadku Únie.

Pokiaľ ide o zlučiteľnosť plánovaného mechanizmu so všeobecnou zásadou rovnosti zaobchádzania, Súdny dvor uvádza, že hoci cieľom dohody CETA je priznať kanadským investorom, ktorí investujú v Únii, osobitný spôsob konania proti opatreniam Únie, ich situácia nie je porovnateľná so situáciou investorov z členských štátov, ktorí investujú v Únii. Súdny dvor tiež dospel k záveru, že dohoda CETA neohrozuje efektivitu práva Únie len z dôvodu, že rozsudok prijatý tribunálom zavedeným touto dohodou by za výnimočných okolností mohol viesť k neutralizácii účinkov pokuty, ktorú Komisia alebo orgán hospodárskej súťaže členského štátu uložili z dôvodu porušenia práva hospodárskej súťaže. Samotné právo Únie totiž umožňuje zrušenie pokuty, ak je postihnutá vadou zodpovedajúcou tej, ktorú by mohol konštatovať tribunál CETA.

Pokiaľ ide o súlad mechanizmu urovnávania sporov s právom na prístup k nezávislému súdu, Súdny dvor konštatuje, že cieľom tejto dohody je, aby k tribunálu CETA mali prístup všetky kanadské podniky a fyzické osoby, ktoré investujú v Únii, ako aj všetky podniky a fyzické osoby z členského štátu Únie, ktoré investujú v Kanade. Ak by však neexistoval režim, ktorý by zabezpečil finančnú dostupnosť tribunálu a odvolacieho tribunálu pre fyzické osoby a malé a stredné podniky, uvedený mechanizmus by v skutočnosti mohol byť dostupný len investorom, ktorí majú dostatočné finančné zdroje. Súdny dvor sa však domnieva, že záväzky, ktoré prijala Komisia a Rada na zabezpečenie dostupnosti plánovaných tribunálov malým a stredným podnikom, sú dostatočné na to, aby v rámci tohto konania o vydanie stanoviska bol vyvodený záver, že dohoda CETA je zlučiteľná s požiadavkou dostupnosti. Tieto záväzky totiž podmieňujú schválenie tejto dohody zo strany Únie.

Súdny dvor napokon dospel k záveru, že dohoda CETA obsahuje dostatočné záruky na to, aby bola zabezpečená nezávislosť členov plánovaných tribunálov.

UPOZORNENIE: Členský štát, Európsky parlament, Rada alebo Komisia môžu získať stanovisko Súdneho dvora o tom, či je zamýšľaná dohoda zlučiteľná s ustanoveniami Zmlúv, alebo o právomoci na uzavretie tejto dohody. Ak je stanovisko Súdneho dvora záporné, zamýšľaná dohoda nemôže nadobudnúť platnosť, pokiaľ nie je zmenená alebo doplnená, alebo pokiaľ nedôjde k revízii Zmlúv.

Neoficiálny dokument pre potreby médií, ktorý nezaväzuje Súdny dvor.

[Úplné znenie](#) stanoviska sa uverejňuje na internetovej stránke CURIA v deň jeho vyhlásenia.

Kontaktná osoba pre tlač: Balázs Lehóczki ☎ (+352) 4303 5499

Obrazový záznam z vyhlásenia stanoviska je k dispozícii na „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106